



Hverdagstakknemlighet

Taler

Harald 5

Dato

31 desember 1998

Sted

NRK

Omstendigheter

Nyttårstale

1 Det er en god tradisjon å sende hverandre en hilsen til jul og nyttår. For egen del har jeg denne gang opplevd å få spesielt mange julekort. De har varmet. Hjertelig takk til hver og en av dere som har rukket å skrive til meg i en ellers travel tid.

5

Skulle vi la de siste 12 måneder passere revy, er jeg sikker på at det ville dukke opp bilder med verdifullt innhold for de aller fleste: Gode opplevelser og merkedager sammen med familie og venner. I Nord-Norge kan man tenke tilbake på en praktfull sommer, og alle idrettsinteresserte har kunnet glede seg over sterke, norske prestasjoner. 1998 var på mange måter et godt år for landet vårt, med fortsatt gode økonomiske kår og liten arbeidsledighet.

Men det er ikke bare hyggelige bilder som dukker opp ved et tilbakeblikk. Livet kan til tider være vanskelig, og det finnes nok av grunner til å la bekymringer sige innover seg. Via TV-skjermen kommer verden rett inn i hjemmene våre. Samfunnsproblemene blir på godt og ondt et slags felleseie. Dette ser vi tydelig bl.a. gjennom de mange reportasjer om umotivert og blind vold øvd mot uskyldige personer. I hovedsak er dette et storbyfenomen, men det angår oss alle, hvor vi enn måtte bo i landet.

20

Kriminalitet er blitt et tema vi konfronteres med daglig. Det skjer noe med det samfunn vi lever i, noe som rokker ved vår grunnfestede oppfatning av at vi lever i en beskyttet og trygg tilværelse. På den måten berører og opprører det oss alle.

25

Dette alvorlige samfunnsproblemet ligger meg sterkt på hjertet. Jeg innser at det er et dystert tema i innledningen av årets nyttårstale, men kjensgjerningene er så

30 dystre, - og sorgen og fortvilelsen som følger i ugjerningenes fotspor, griper dypt.

Noe av det mest forstemmende i denne sammenheng er at barn øver vold mot andre barn. Overfor dette nye og nedbrytende fellesproblem må vi reagere, og det er viktig å gripe tak i det straks.

35

En del av volden utøves av barn og ungdom med fremmed kulturbakgrunn. Statistikkene og rettsvesenet kan vise til høye tall i denne forbindelse. Vi må ha lov til å slå fast at integreringsprosessen foreløpig ikke har vært vellykket på alle felt. Innslaget av fremmedkultur bærer utvilsomt mye positivt i seg, men vi har 40 ikke klart å løse alle utfordringer som oppstår når 2. generasjon av våre nye landsmenn vokser opp. De får problemer som foreldrene ikke fikk. Kollisjonen mellom forskjellige kulturer kan lett føre til en identitetskrise en ikke klarer å takle. Mange unge spør seg: Hvem er vi? Hvor hører vi hjemme? De har problemer på skolen og får behov for å hevde seg på andre måter. Ofte er det 45 angst og usikkerhet som fører til aggresjon kriminelle handlinger. Vi ser problemene, men det er vanskelig å akseptere reaksjonsmønster gjerninger. Jeg vet det settes inn mange krefter på dette feltet, og jeg vil gjerne gi en honnør både enkeltpersoner og antirasistiske organisasjoner i deres inkluderende og brobyggende arbeid.

50

Vi må lære oss å leve sammen og stå side ved side med dem vi har i vår umiddelbare nærhet. Dette gjelder så vel de helt lokale naboforhold som over landegrensene. Under vårt besøk i Russland i vår fikk Dronningen og jeg et lite innsyn i de problematiske forhold menneskene på Kolahalvøya lever under. Det 55 er særlig kritisk nå når vinteren har satt inn. Folket i vår nordligste landsdel har derfor i god naboånd trådt til og satt i gang kronerulling og innsamling julepakker. En rekke nordnorske artister har gått sammen for å synge til inntekt for denne sak. Også andre deler av landet - og større hjelpeorganisasjoner - har bidratt til å hjelpe vår nabo øst. Slikt varmer og leder tanken hen på SOS 60 barnebyer og deres kampanje som drives under slagordet: "Når naboens barn lider nød, skal man hjelpe".

Barn er noe skjørt og uberørt som lar seg forme av sine omgivelser. Det sørgeligste vi er vitne er at de ikke får anledning til å utvikle seg og vokse opp i en 65 verdig tilværelse. Vi har i den senere tid dessverre sett triste eksempler på at barn er fratatt mulighetene til det.

En annen gruppe som også trenger spesiell omtanke, er våre eldre. De har tatt
70 mangt et "spadetak" som er kommet oss til gode, og fortjener en trygg og
ubekymret alderdom. Jeg er glad for at det blir satt et spesielt fokus på deres
situasjon gjennom FNs Eldreår 1999.

Fra vårt fredelige verdenshjørne er vi fortsatt tilskuere til spenning og uløste
75 konflikter. Jeg tenker naturlig nok på situasjonen i Irak og i særdeleshett på
forholdene på Balkan hvor menneskene etter flere års tragedier fremdeles går en
uviss tid i møte. Jeg spør meg selv: Hvordan klarer de forskjellige
menneskegruppene å leve videres sammen når konfliktene aldri synes å ta slutt?

80 Under statsbesøket i Sør-Afrika i februar fikk Dronningen og jeg innblikk i en
slik problematikk da vi besøkte Sannhetskommisjonen. Det ble et sterkt møte.
Der har man etter mange års overgrep og grusomheter forsøkt å sette ord på
problemene i håp om å kunne leve videre i et fellesskap og legge det vonde bak
seg. Sannhetskommisjonen står for en visjon, for et helt spesielt
85 forsoningsprogram, hvor to tidligere fredsprisvinnere står sentralt. Hvorvidt
man har lyktes, er det kanskje for tidlig å gi et endelig svar på. Et
forsoningsarbeid vil imidlertid alltid sin egen verdi.

For Dronningen og meg er det interessant å få komme til andre land, men besøk
90 i eget land gir minst like mange gleder og opplevelser. Like før sommerferien
reiste vi til Rogaland og Vest-Agder der vi fikk anledning til å besøke 8
forskjellige kommuner. Det var en stor opplevelse på mange måter.
Virksomheten i landets kommuner er av stor betydning. Jeg vet at det i dag er
vanskelig med rekruttering til oppgaver på kommuneplan. Mange
95 lokalpolitikere ønsker ikke å fortsette i sine verv. Dette er betenkelig, og vi bør
stoppe opp og spørre etter årsaken. Samtidig må det være tillatt å etterlyse den
gamle, gode "dugnadsånden". Gjøres det for lite for fellesskapet? Samfunnet ser
ut til å lide under den enkeltes motvilje mot å påta seg ansvar. Dette er noe å ta i
betraktning før kommunevalget til høsten.

100 Når det stormer som verst innen økonomi og næringsliv ute i verden, merker vi
også krusninger her hjemme. Den store finanskrisen som startet i Asia, har også
satt spor etter seg i vårt eget land. Nå bør vi vokte oss for å svartmale situasjonen
og snakke om kriser, selv om mange unektelig har fått merke renteøkning og
105 innstramning på kroppen. Det ligger alltid et faremoment i det å basere seg på

en økonomisk utvikling som ser ut til å gå bare i en positiv retning. Omveltningene kan skje utrolig raskt, og verden er ikke så forutsigbar lenger. Kanskje må vi lære å innrette oss på mulighetene av at det kan snu og komme
110 vanskelige tider.

Et samfunn er i stadig utvikling, og slik vil det alltid være. Men det har i den senere tid foregått en viss "fartsøkning" på mange områder, ikke minst i teknikkens verden. Denne noe plutselige akselerering gjør at vi kan føle en viss
115 mangel på stabilitet rundt oss. Forandringer, eller det de fleste kaller "fremgang", er i ferd med å endre tilværelsen for mange på en måte de selv kanskje ikke applauderer. Sterkt press øves utenfra. Arbeidsplasser forandrer seg, og vi ser at hederskronede yrker forsvinner. Håndverksfag må ofte vike for mer moderne teknikker, og menneskene føres inn i en ny verden som de må forholde seg til.
120 Uten å mestre omstillingene blir vi lett akterutseilt.

Hvor langt går menneskets tåleevne på slike områder? Vi har alle et visst behov for ro og stabilitet. Vi blir pådyttet mangt vi egentlig ikke vil ha, og heller ikke ønsker å ta stilling til. Jeg spør meg om denne endringstakten er for raskt økende
125 og om den er i ferd med å bryte ned noe oss.

La oss likevel ikke bli en nasjon av hengehoder! De fleste av oss har liten grunn til å sture! Det gjelder å finne tilbake livsgleden og ta opp kampen mot trollene slik Askeladden gjør. Våre problemer kan ha 3 eller 9 hoder, men med
130 pågangsmot og ukuelighet kan vi som vår norskeste eventyrskikkelse vinne mang en personlig seier.

Vi ønsker at alle skal ha en god hverdag. I den sammenheng har jeg lyst til å fremheve hvor privilegerte vi er som nasjon! I stedet for å kaste oss på
135 klagebølgen kunne vi kanskje vise litt mer "hverdagstakknemlighet", glede oss over det vi har - og ikke savne det vi ikke har. Blant annet er vår praktfulle natur en stor gave. Ved å bruke den kan vi finne en ro og styrke vi ofte føler vi trenger. Vi har så generøst med plass! I så henseende er vi begunstiget i en ellers overbefolket verden.

140
I kveld er de fleste sammen med familie og venner. Nyttårsaften er tradisjonelt festpreget, men mange sitter også alene med sine tanker. Jeg sender en spesiell hilsen til dere i kveld. Videre hilser jeg alle dem som er på vakt, som er i beredskap og gir oss trygghet i denne høytiden: helsepersonell og

redningstjeneste, brannkorps, politi - og væpnede styrker. Det er godt å vite dere er der. Jeg tenker også på alle landsmenn i tjeneste utenfor landets grenser. - Jeg håper alle får en god og fredelig nyttårsnatt.

150 Godt nytt år!

Kilde

www.kongehuset.no

155

Emner

Innenriks, Nordmenn, Norsk historie, Nyttårstale

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/hverdagstakknemlighet>

160

165

170

175

180